

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מיאמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת כי תבא תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 450

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

אמירת 'לשם יחוד' לפני המצוה

"וענית ואמרת לפני ה' אלקיך ארמי אבד אבי וירד מצרימה ויגד שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב" (כו ה)

רבי שלמה קלווגר באר את המעלה שיש באמירת 'לשם יחוד' לפני קיום המצוה במשל קולע: מעשה באדם שהצריך להעביר סחורה יקרה דרך יער עבת מלא בשוודים וגזלנים. עמד האיש בפתח היער כשהוא אובד עצות וחפש תחבולה כיצד להעביר את סחורתו בשלום. לפתע עבר שם אדם פסח וכששמע את מצותו יעץ לו: "תלה על עגלתך שלט גדול ובו תכתב כי הסחורה שבבעגלתך שיכת למלה, כך תוכל להיות בטוח שהשוודים לא יעזו לגעת בה, שכן מי יעז להתעסק עם המלה..."

אף האדם הבא לקיים מצוה, מתירא הוא מפני המקטרגים והמציקים המבקשים לחוספה מפנו. לכן, תחנו לו להקדים ולומר את תפלת 'לשם יחוד' שבאמצעותה הוא מקריז כי הוא מיוחד את מתנת מצותו למלה מלכי המלכים. כך יוכל להיות בטוח שהמקטרגים ימנעו מלגשת אליו.

בכך פרש מהר"ש קלווגר את הפסוק (תהלים מה ב): "דחש לבי דבר טוב - אמר אני מעשי למלה". בבוא האדם לעשות "דבר טוב", יקדים ויקריז: "מעשי למלה!", ובכך מבטח לו שלא יקרבו אליו המשטינים והמקטרגים.

המהר"ש"ם מברעזאן אמר כי דבר זה נרמז אף בפסוק שלפנינו: בדרך כלל כשמתיירא האדם מהמקטרגים, עליו לומר את דבריו בלחש [ראה טור או"ח סי' תריט לגבי אמירת 'ברוך שם...'] אף כאן אמר הפתוב: "וענית ואמרת" - בקול רם (רש"י), ואל תפחד מהמשטינים והמקטרגים, כיון שאתה מקריז שהגוף מגיש מנחה "לפני ה' אלקיך" (תפלת מרדכי); שיחת חלין של ת"ח החדש' פרוק א אות א).

ברכת המצוות - חלק מהמצוה

"בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולאומנה ככל מצותך אשר צויתני לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי" (כו יג)

ידועה היא החקירה בנוגע לברכה הנאמרת לפני עשיית המצוה - האם היא חלק בלתי נפרד מדיני המצוה או שמא היא מצוה בפני עצמה? על פי מה שפרש רש"י כי במלים "ולא שכחתי" מצהיר המתודה כי לא שכח "מלברך על הפרשת מעשרות", בקש רבי משה גפן, מראשי ישיבת 'בנסת יצחק' חדרה, לפשט חקירה זו. שהלא כל מהותו של 'ודוי מעשר' היא הצהרה שמצות ההפרשה נעשתה כמתקנה, ואלו היתה הברכה

מצוה בפני עצמה לא היה מקום להזכירה בודוי זה, אלא בודאי היא חלק מהמצוה (ושלל לא יחסר).

כתר תפארת לנוהר משיחת חלין

"ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת ולהיתד עם קדש לה' אלקיך באשר דבר" (כו יט)

פרש רבי יעקב בעל הטורים:

"לתהלה ולשם" - דברי התהלות שישראל אומרים להשם יתברך, "ולתפארת" - נעשים לו לפאר ולעטרה, וכפי שאומרים בקדשה: "כתר יתנו לך ה'... עמך ישראל קבוצי משה". בעטרה זו עתיד הקדוש ברוך הוא לחזור ולעטר את ישראל לעתיד לבא, כמאמר חכמים (מגלה טו ב): "עתיד הקדוש ברוך הוא להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק", ונמצא שבסופו של דבר תהלתם להשם נעשית לישראל עצמם לתפארת. בדבריו מוסיף ומדגיש 'בעל הטורים' כי כלל זה אמור רק במי שנוהר שלא לשוח שיחת חלין בבית הפנסות, אף מי שאינו נוהר בכך - תחת שתהיה לו התפלה לתפארת "מקיימים לו כל גופו בקוצים" (על פי 'ספת דוד' אות מד).

ראש השיבה רבי אהרן קוטלר למד מדברי 'בעל הטורים', שכל דבר הנוגע לכבוד שמים אם אינו נעשה פיאות, מוטב שלא יעשה כלל. וכפי שרואים אנו כאן, שאף מי שהתפלל פראוי, אם שוחח בבית הפנסות - במקום שתפלתו תהיה לו לעטרת תפארת, מקיפים את גופו בקוצים ('משנת רבי אהרן' מאמרים ח"ב עמ' קמד).

ברכה בכונה אינה נשפחת

"בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולאומנה ככל מצותך אשר צויתני לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי" (כו יג)

רש"י פרש (ע"פ מעשר שני ה יא) שבמלים "ולא שכחתי" מצהיר המתודה שלא שכח לברך על הפרשת מעשרות, ויש להבין מפני מה ענין הברכה הזכר כאן בלשון שלילית: "ולא שכחתי" [מלברך], ולא בלשון חיובית - 'וברכתך'?

פרש ה'בית ישראל': אין פונת המתודה להשתבח על כך שלא שכח לברך, אלא לומר שברכתו נאמרה בכונה ובכבוד ראש, באפן שלא 'שכח' והסתפק אם ברך אם לאו ('לקוטי יהודה').

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

"ואמר כל העם אמן"

בפרשתנו אנו קוראים על המעמד המיוחד שנוצטוו ישראל לערוך עם פניסתם לארץ - "ונתתה את הברכה על הר גרזים ואת הקללה על הר עיבל" (דברים יא ט).

במעמד זה שבו נאספו כל העם הנכנסים לארץ כדי לברך ברית על קיום מצוות התורה, עמדו הלויים בעמק שבין הר גרזים להר עיבל והשמיעו ברכות למקיימים את מצוות התורה וקללות לעוברים על מצוותיה.

שתים עשרה ברכות וכנגדן שתים עשרה קללות נאמרו במעמד, כשאלהן התלונה קריאה אחת שהדהדה לא פחות מעשרים וארבע פעמים מפי כל העם המשתתפים במעמד, והיא: "אמן!!!" - "ואמר כל העם אמן". בקריאה זו הכריזו כל שנים עשר שבטי ישראל על אמונתם בה' ובתורתו, ובאמצעותה התחייבו לקיים את דברי התורה ככתבם וכלשונם.

אם עד כה ידענו על עצם קדשתה ורום מעלתה של ענית אמן, אם עד כה שמענו על סגולתה העצומה והסודות הרבים הסמונים בה; בפרשתנו אנו מגלים כי היא המלה שבאמצעותה התחייבו כלל ישראל עם פניסתם לארץ לשמור אמונים לה' ולתורתו, ומכחה נפתחו בפניהם שיערי הארץ הקדושה, והם זכו לכל הטוב הסמון בה.

חשבתיו לומר כי מלשון הפסוק: "ואמר כל העם אמן" יכולים אנו ללמד על דגש מיוחד במצוה זו: בענית אמן נצטוו כל העם, למגדול ועד קטן, ללא יוצא מן הפלל. העבדה שהאמן שיכת לכל העם בלו היא באמת אחד המאפיינים הבולטים של ענית אמן; מאז היותנו לעם ועד עתה, שגורה ועקת אמונה וקבלת על מלכות שמים זו בפי כלם - אנשים, נשים וטף, תלמידי חכמים ופשוטי עם, שומרי מצוות ואף מי שלדאבון לב לא זכנ.

מאות שנים לאחר מעמד הברכות והקללות חזר דוד המלך על קריאה זו (תהלים קו מח), והפעם כהוראה ברוחה הנאמרת ביחס לכל ברכה הנשמעת: "ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם - ואמר כל העם אמן".

נתחזק בלנו, למגדול ועד קטן בענית אמן, נאמרה לארץ כל היום בלו, ובודאי תועיל זכות זו לנו להתברך בשנה טובה ומתקנה.

בקריאת "ואמר כל העם אמן",
ובברכת שבת שלום,

א' תמוז תשפ"ב

בן זכר - בגזרת אב בית דין

מבקש אני מרבנו שיגזר בגזרת רב שהם יזכו להפקד בקרוב.

הראב"ד נרעש לשמע הבקשה. למשך כמה שניות הוא נעמד, שקוע בשרעפיו, ולבסוף פנה לאג ושאלם: "האם אתם שומרים את מצוות התורה?"

"כן", אשרו הם על אתר, כשדמעות זולגות מעיניהם.

הראב"ד הביט בעיניו הרחומות וכשחיוף על שפתיו שאל: "האם לכשתזכו ויולד לכם בן תקראו לי לשמש כסנדק?"

"כן!", השיבו בהתלהבות וללא הסוס. "אם כן", הגיב הראב"ד כשהחיוף עודו משוף על פניו, "הריני מברככם כי תזכו במהרה להפקד בבו זכר."

העומדים מסביב ענו יחדו אמן, והראב"ד עזב את המקום.

ואכו, כפי שפסק בן היה; בטרם חלפה שנה מהמעשה זכו בני האג לחבק בן זכר לשמחת לב כל מכיריהם.

מיד לאחר הלדה מהר האב הנרגש לביתו של הראב"ד כדי להודות לו ולבשרו כי ברכתו התקיימה וכדי לקיים את הבטחתו ולהזמין לשמש כסנדק לתינוק הנולד. הראב"ד נענה בשמחה, וביום המיעד הופיע לשמש כסנדק בבית שנגררה באולם השמחות של בית החולים 'בקור חולים', כשגם הפעם מתלווה אליו נאמנו רבי אברהם אהרן שיינברגר.

בסיום הברית, לאחר שברך בחם את התינוק ואת הוריו ופנה לצאת מהאולם, לחש לרבי אברהם אהרן שצעד לצדו:

"בנדאי הכל מדברים על המופת שארע כאן, אולם דע לה שאין כאן מופת כלל וכלל."

המשיך וספר הראב"ד בענותנותו: "כאשר שבתי מהבקור שערכנו בבית החרשת, חשבתי לעצמי: כיצד נטלתי על עצמי אחריות כה כבדה? הן היהודי הפשוט הלזה חושב אותי לאדם גדול. הוא בטוח כי לראב"ד ירושלים יש כח לגזר בבית דין של מעלה, ומה יהיה אם חלילה לא יתקיימו הדברים, הרי עלול הדבר לגרם לחלול ה'..."

מתוך מחשבה זו הוצאתי מהארון ספר תהלים ובמשך כמה שעות שפכתי שים בדמעות שלי לפני אבינו שבשמים שישלח דברו וישיע את בני האג בדבר ישועה ורחמים. וברוך ה' התקבלה תפלתו, והם נושעו."

ויעמד פינחס ויפלל' ח"ב עמ' תרעג ותרעד; כח ב"ד פה' בהקדמה

היה אחראי על הענקת תעודת הכשרות המהדרת של הבד"ץ לבתי עסק ומפעלים שעברו את שבט בקורתו המדקדקת.

לא בנקל היה נתן להוציא תעודת כשרות שכזו מתחת ידיו האמונות. הרב עמד בתקף ובקפדנה יתרה על כל תג ותג של הוראות בית הדין, ולא אשר שום חנות ומפעל בטרם יקיימו במדק את כל הוראות הבד"ץ, הן מבחינת כשרות והן מבחינת התאמה לצביון היהדות, בלא כל ויתורים ופשרות.

באחריותו המיוחדת לתפקידו היה עורך מפעם לפעם בקורות פתע במפעלים ובתי עסק שעמדו תחת כשרות הבד"ץ, כדי לראות אם נהלי הכשרות מבצעים במקום כסדרם. מפעם לפעם היה מפתיע את עמיתו לעבודת הקדש כאשר היה מבקש מהם להצטרף אליו לבקרת פתע שכזו. בדרך כלל היתה הבקרת מסתיימת לשביעות רצונו, אולם לא פעם ארע שגלה בבקרת שכזו דברים שגרמו לפסל את כשרותו של בית העסק.

באחד הבקרים נגש הראב"ד למקורבו רבי אברהם אהרן שיינברגר, ראש מערכת הכשרות של הבד"ץ, ובקש ממנו להתלוות אליו לבקור פתע במפעל ממתקים נודע שזכה לכשרות הבד"ץ.

כשנכנסו השנים בשערי המפעל קבל את פניהם בעל הבית המפתע בכבוד ובמורא. הראב"ד ומלווהו החלו מיד בסיור הנרחב והמעמיק, כשמאחור משתרף אחריהם בעל הבית כשהוא ירא וחרד מתוצאות הבקור.

במשך שעה ארפה סירו הראב"ד ומלווהו בכל רחבי המפעל, תוך שהם מעבירים את שבט בקורתם על כל מכונה ומכונה, מסירים במחסנים ובאולמות היצור ומאזינים להסבריו של משגיח הכשרות ששהה במקום.

לאחר שעה ארפה הסתיימה הבקרת לשביעות רצונם של הרבנים. המפעל עמד בכל דרישות הכשרות, והרבנים אף צינו את התפעלותם מסדורי הכשרות המיוחדים שהנהגו בו.

בטרם יצאו לדרך סר הראב"ד למשרדו של בעל המפעל כדי להפרד ממנו לשלום ולשבחו על שמירת נהלי הכשרות במפעלו. להפתעתם הצביע האיש על זוג שעבד במקום ואמר לראב"ד: "אלו הם בתי וחתני העובדים לצדי. כבר חלפו לא מעט שנים מנשיאתיהם והם עדין לא זכו לפרי בטן."

נודע היה הגאון רבי פינחס עפשטיין זצ"ל, ראב"ד העדה החרדית בירושלים, בכח תפלתו שבקעה רקיעים ואף חוללה לא אחת נסים גלויים. מקורביו עמדו לא פעם משתאים מול דבקותו באמונת התפלה ומול התוצאות המפלאות והמדידות שהיא חוללה.

עדיות רבות נשמעו מפי מקורביו על כח תפלתו. כן לדגמה, כאשר פעם הזדמן לו לבקר בבית החולים, התנפל עליו לפתע איש מסכן שאבד את שפיות דעתו והחל להכותו ואף למשוך בזקנו ובפאותיו. שני האברכים

הראב"ד הביט בעיניו הרחומות וכשחיוף על שפתיו שאל: "האם לכשתזכו ויולד לכם בן תקראו לי לשמש כסנדק?"

"כן!", השיבו בהתלהבות וללא הסוס. "אם כן", הגיב הראב"ד כשהחיוף עודו משוף על פניו, "הריני מברככם כי תזכו במהרה להפקד בבו זכר."

הראב"ד רבי פינחס אפשטיין זצ"ל על משמר הכשרות באחד המפעלים, מלווה ברא"א שיינברגר ובכ"ק אדמו"ר מטשאקווא זצ"ל

שגלוו אליו ונסו לעצר את התוקף, התקפו אף הם.

אולם הראב"ד, תחת שיבה מהתוקף שקם עליו, עצם את עיניו ובפנים משלהבות חזר שוב ושוב על הפסוק: "ה' אלקי שועתי אליך ותרפאני."

שניות ספורות לאחר מכן נשמע קול חבטה; התוקף צנח על הארץ באין אונים ונותר לשכב כן כמשותק עד אשר עזב הראב"ד את המקום. ויהי הדבר לפלא.

במסגרת תפקידו כראב"ד העדה החרדית

ברכת כהנים בשאין מי שיענה אמן

טז. אם כל מתפללי המניין כהנים ואין מי שיענה אמן אחר ברכתם, יש הסוברים שיעלו פלם לדוכן לברך, לפי שאין עניית אמן מעכבת. ואולם יש החולקים וסוברים שעניית אמן מעכבת, על פן אם אין במקום אפלו נשים וטף שיענו אמן אחר ברכת הכהנים, ישארו מקצת מהכהנים לענות אמן על ברכת חבריהם ולא יעלו לדוכן לנשיאת כפים.

מקורות ובאורים:

ה'פרי מגדים' (או"ח קכח א"א לח) סבור שעניית אמן אחר ברכת הכהנים אינה מעכבת, וכן פסק המ'שנה ברורה' (שם צט, וראה שער הציון שם עט שכן דעת העלת תמיד ודרך החיים). ואולם רבי עקיבא איגר (הגהות רעק"א שם, בשו"ע מהד' מכוון וירושלים) סובר שעניית אמן על ברכת כהנים מעכבת, ואם אין מי שיענה אמן - לא יעלו הכהנים לדוכן לברך.

בירושלמי (ברכות ד) אמרו: "עיר שכלה כהנים נושאים את כפיהם... ומי עונה אמן אחריהם? הנשים והטף". הלכה זו אף נפסקה ברמב"ם (תפלה טו) ובשו"ע (או"ח קכח ה). מעצם הדין על עניית אמן אחר ברכת כהנים בעיר שכלה כהנים, מוכיח האגרות משה' (או"ח ח"ב סי' לא) שלא זו בלבד שעניית אמן על ברכת כהנים היא מן התורה, אלא היא אף מעכבת, כפי שעניית אמן במעמד הברכה והקללה בהר גרזים ובהר עיבל היתה לעיכובא. לכן, אם אין מי שיענה אמן על ברכת הכהנים, אין הכהנים עולים לדוכן. עוד מוסיף האגרות משה' (שם) שמי שנמצא בשעה ברכת כהנים בבית הכנסת ואינו עונה אמן על אף ש'יכול לענות' - "אינו בכלל הברכה".

אחר תפלות ובקשות

יז. על דברי תחנונות ובקשות - אף הנאמרות בלא שם ומלכות - יש לענות אמן. לפיכך רוח המנהג שעונים אמן על בקשות 'הרחמן' הנאמרות לאחר ברכת המזון.

מקורות ובאורים:

ה'מגן אברהם' (רטו ג) כתב: "איתא במדרש כשומע אחד מתפלל דבר או מברך ליש"אל, אפלו בלא הזכרת השם חייב לענות אמן, ולכן עונין אמן אחר הרחמן בברכת המזון". מדבריו משמע לכאורה שעניית אמן אחר תפלה שאין בה הזכרת ה' היא חובה גמורה. ואולם ב'העמק שאלה' (נג ב) פרש שאין כוונתו לומר שעניית אמן אחר תפלה שאין בה הזכרת ה' היא חובה גמורה, אלא שמדת חסידות היא. וכן משמע קצת מדברי המ'שנה ברורה' (רטו ט) שכתב: "איתא במדרש כשומע שאחד מתפלל דבר או מברך ליש"אל אפלו בלא הזכרת השם חייב לענות אמן, ולכן נתפשט המנהג שעונין אמן אחר הרחמן בברכת המזון". הנה, למרות שהעתיק את דברי המדרש שהביא ה'מגן אברהם', באר להדיא שעניית אמן אחר 'הרחמן בברכת המזון' אינה אלא מנהג (וכ"כ בשו"ע מד ז). וראה עוד במ'שנה ברורה' (קפט ה) שכתב: "אחר הרחמן יש לענות אמן וכן אחר כל תחנה ובקשה אף על פי שאין בה שם".

ב'דרך משה' (ליום יא) כתב שמי שנאנס ולא התפלל בצבור יכול להשלים את האמנים של חזרת התפלה, בכך שיענה אמן אחר הרחמן, "כי תקנו י"ח הרחמן, במקום ח"י ברכות שבתפלה".

אחר בקשות שבתוך סדר הברכות

יח. בראשי חדשים ובמועדים, בעת ששליח הצבור אומר בברכת העבודה 'יעלה ויבא', עונים הצבור אמן אחר כל אחת משלוש בקשות אלו: א. "זכרנו ה' אלקינו בו לטובה". ב. "ופקדנו בו לברכה". ג. "והושיענו בו לחיים טובים", וזאת אף על פי שעונים אמן בחתימת ברכת העבודה. פינא בזה יש בקשות נוספות בסדר הברכות שנהגו לענות אמן אחריהן, אף על פי שעונים אמן בסוף הברכה.

מקורות ובאורים:

ב'שבלי הלקט' (תפלה כג) כתב: "זכרנו ה' אלקינו בו לטובה" - יש שעונין אמן על כל ברכה וברכה, ויש שעונין אמן בסוף". וראה 'פרי מגדים' (או"ח משב"ז תכב ד) שכתב שנוהגים לענות אמנים אלו. ב'שמירת שבת כהלכתה' (מלואים ותקונים פרק גז) כתב שלדעת ה'דרישה' (או"ח קכז א) עניית אמנים אלו היא חובה ולא רק מנהג. וראה 'מאמר מרדכי' (קכז ו) הסובר שאין לענות אמן אחר בקשות אלו, אלא יאמרו אחריהן 'כן יהי רצון', כפי שאומרים אחר פסוקי ברכת כהנים הנאמרים על ידי שליח הצבור בעת שאין הכהנים עולים לדוכן.

עוד כתב ב'שמירת שבת כהלכתה' (שם) בשם הגרש"ז אויערבך שדין זה נאמר רק על עניית אמן אחר הבקשות הנאמרות ב'יעלה ויבא' שבחזרת התפלה, ואולם ב'יעלה ויבא' הנאמר בברכת המזון אין חייב כלל לענות. לפיכך העומד באמצע ברכת המזון אין לו לענות אמן על בקשות אלו, אפלו כשעומד בין ברכה לברכה. וראה ב'עיוני הלכות' (ח"ב ענין יג) מה שכתב בענין זה.

אחר 'מי שברך'

כ. מצוה לענות אמן על ברכות 'מי שברך' הנאמרות בבית הכנסת, והעונה מקים בכך מצות 'ואהבת לרעך כמוך'.

מקורות ובאורים:

כך כתב בערוך ה'שולחן' (רטו א). וראה בשו"ע הרב (קפט ו) שכתב: "כל המברך את ישראל מצוה לענות אחריו אמן... וראה ב'באורים ופסקים לרבנו אביגדור צרפתי' (פר' ואתחנן): "שטוב יותר לפסק צדקה ברבים [באמירת 'מי שברך'] על חולה, שיענו רבים אמן, מלפסק צדקה ביחיד". ב'הליכות שלמה' (תפלה פ"ח הערה 16) מובא שהגרש"ז אויערבך היה מעורר שאחר אמירת תהלים על חולה, יש לדקדק ולומר תפלת 'מי שברך' בקול, ועל הצבור להמתין ולענות אמן אחריה.

ההגדרה לתקנים אי"ה ביום חמישי ד' בתשרי תשפ"ג.

הזוכים יקבלו הודעה ושמותיהם יפורסמו במוקד 'דרך אמונה' שלושה 3.

אברך יקר!
בעונתך אמן אחר המברכים בבית הכנסת תזכה להכתב לשנה של שפע וברכה בכל מעשי דרך ברוחניות ובגשמיית.

המקפידים על כללי מיזם 'דרך אמונה' במהלך חודש אלול, זכאים להשתתף בהגרלה על 10 מלגות בסך \$ 500 כל אחת.

מוקד 'דרך אמונה'
03-91-7-91-91

"אבינו מלכנו" מלא אסמינו שבעי

"העונה אמן בכונה גורם למעלה הרבה מאד קדושה, ומשפיע שפע רב טוב לכל העולמות, כי הוא פותח המקור העליון מקור מים חיים, כמו שפוחה המעין להשקות לכל הצריכים השקאה... (ש"ל ה מסכת תמיד אות פ).

תשעים אמונים פותחים שערי תפלה

האדמו"ר רבי אהרן מז'יטומיר, כתב שצריך כל אדם לענות צ' אמונים קדם התפלה ובכך יוכל לפתח פתח לכנס התפלה. בדבריו הוא מבאר באריכות כי כדי שתעלה התפלה למעלה על האדם לפתח שלושה שערים, וכשעונה האדם תשעים אמונים קדם התפלה משלים הוא פתיחת שלושה שערים אלו. את דבריו הוא הוסיף במשפט מעורר לב: "והדברים הללו עומדים ברומו של עולם" (תולדות אהרן שופטים). יש שהביאו רמז לכך מן הפסוק (תהלים נד ד): "אלקים שמע תפילתי האזינה לאמרי פי". פי" בגימטריה תשעים, שבזכות עניית תשעים אמונים זוכה האדם שתתקבל תפלתו (תורת ה"תהלים שם).

משביעים את האדם להיות צדיק

אמרו חכמים (נדה ל ב) שבטורם בואו לאויר העולם משביעים את האדם: "תהי צדיק, ואל תהי רשע". תמה הצמח צדק: וכי כל אחד יכול להיות צדיק גמור, והלא כבר אמרו חכמים (יומא לח ב): "אָהָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂצַדִּיקִים מוֹעֲטִים, עֲמַד וּשְׂתַלֵּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר", ומהו אם כן פשר שבועה זו?

ופירוש: אין כוונת השבועה שיהיה האדם צדיק בכל מעשיו, אלא שיקפיד על עניית תשעים אמונים ושאר דברים שבקדשה הנרמזים במלה "צדיק" - צ' אמונים, ד' קדשות, י' קדישים, ק' ברכות - זוהי השבועה שמשביעים כל יהודי טרם הגיעו לעולם: הקפד על המכסות הנרמזות במלה צד"ק ובכך: "תהי צדיק, ואל תהי רשע" (קצורים והערות לספר לקוטי אמרים עמ' סז).

מכירת צדיק'ק בעד בצע כסף

דרש רבי נפתלי הירץ קרצ'מער מפוניבז':

פעמים שמחמת טרדת הפרנסה וחמדת המון מתפתה האדם להתפלל ביחידות, ובכך הוא מחמיץ את ההזדמנות להשלים את מכסות האמונים, הקדישים והקדשות שקבעו חכמים. עליו ועל שכמותו מקונן הנביא (עמוס ב ו) באמרו: "על מכרם בכסף צדיק" - על אלו ש'מכרו' בעד בצע כסף את מכסות הדברים שבקדשה שתבת צדיק רומזת לה: צ' אמונים, ד' קדשות, י' קדישים, ק' ברכות. ועל כגון זה אמרו חכמים (ברכות ו ב): "דברים שעומדים ברומו של עולם ובגני אדם מזלזלים בהם" (נעם המצוות' מצוה תלג).

ש"י עולמות למלאכי אמן

אמרו חכמים (סנהדרין ק א): "עתידי הקדוש ברוך הוא לתן לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשרה עולמות, שנאמר (משלי ח כא): 'להנחיל אהבי יש [בגימטריה שלוש מאות ועשר] ואצרתיהם אמלא'". ה'חפץ חיים' תמה, מהי התועלת שיש לצדיקים מרובי עולמות? ובאר: הצדיק המקפיד מדי יום לברך מאה ברכות ולענות תשעים אמונים, בורא מדי יום מלאכים רבים, שהלא מכל ברכה ומכל עניית אמן נברא מלאך. ומצא שברכות השנים יצבר לרשותו מחנה ענק של מאות אלפי מלאכים. משום כך הבטח הצדיק שינחל לעתיד ש"י עולמות, כדי שיוכל לשהות ולהתענג לעולם הבא עם רבבות המלאכים שנגראו כתוצאה מהמצוות שעשה (חסד לאברהם' [לרבי אהרן לכו חמו חפץ חיים] דברים נעימים ז).

לכבוד הנגיד הנכבד הרב יעקב דב מרמורשטיין,

מבקש אני להודות בשורות אלו על המיזם הנפלא 'דרך אמונה', אשר מכוח זכיתי והשפמתי, וא"ה אשכים עוד, לזכות ולזכות בעניית מאות אמונים מדי יום.

מתוך שידוע אני כי ישנם רבים שזכו כמוני בזכותכם - איני יכול אלא לקנא בזכות הרבות הנצברות מדי יום לאוצרו של מי שגם למהפכה גדולה זו. אין לי ספק שכל עם ישראל חב לכם תודה גדולה על חומת ההגנה העצמיתית הנוצרת מכח רבבות אלפי אמונים אלו ומגנה עליהם בכל יום ויום.

מסקת אבות מסתימת בבריתא הידועה: 'רבי חנניא בן עקשיא אומר: רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, שנאמר: 'ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר'". מימרה זו שיכת במיוחד למצות עניית אמן; הן מחמת העבדה שנתן [ואף חובה] להרבות בה בקלות וללא טרח, והן משום שסופי התבות בפסוק שהביאה המשנה: "למען צדקו יגדיל תורה" הם בגימטריה צ"א בגימטריה של אמן.

הי רצון שחפץ ה' בידכם יצליח לקיים רצון ה' להרבות מצוות בישראל ולהגדיל תורה ולהאדירה.

י.ח.
רקסים

נתן לשלח מכתבים לפקס
שםספרו 08-9746102
או לכתבת המייל:
9139191@gmail.com

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

צדיק באמונתו

חנוכה הילדים לעניית אמן

בענין חובת חנוכה הילדים לעניית אמן כתב רבנו בספרו 'חומת הדת' (חתימת הספר מאמר שני): "יחזר אחר מלמדים הנודעים לממחים באמונתם וידועים ליראי ה'... ושישיגוהו להרגיל את הבנים במשמרת המצוות והמנהגים לפי דרכם, כגון בברכת הנהנין ובעניית אמן... שההרגל בילדותם יהיה בהם לטבע שני עד שגם כי יזקינו לא יסורו ממנו".

ברכה חשובה יותר

כך פסק רבנו במשנה ברוה' (קסז כ): "עניית אמן גם כן מקלל הברכה... על ידי שעונים אמן עליה - הברכה חשובה יותר".

ששים אמונים בתפלת שחרית

בספרו 'נדחי ישראל' (פ"ה) מבאר רבנו כי מלבד עצם מעלת התפלה בצבור, זוכה המתפלל בצבור לצבור עניית אמונים רבים: "אם יתפלל בצבור יתברך לו עוד כמה עשיריות מצוות בכל יום מאמונים שעונה על כל ברכה וברכה ששומע, והם: ט"ז של ברכות השחר, ועוד ד' אמונים עד שמונה עשרה, וי"ט אמונים של חזרת הש"ץ, ועוד כמה וכמה אמונים של הקדישים שיש בכל תפלת צבור... שעולה קרוב לששים אמונים מתפלת שחרית לבד. וגדול זכות השומר לענות אמן על כל ברכה ששומע, וכמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (שבת קיט ב) שעבור זה פותחין לו שערי גן עדן..."

ה'חפץ חיים' כ"ד באלול תרצ"ג

מסע ההלגיה של החפץ חיים ז"ע בראדיו

רבי ישראל מאיר הכהן מראדיו, בעל החפץ חיים, נולד בי"א בשבט תקצ"ט לאביו רבי אריה זאב בעירה ז"טל שבבלארוס. בילדותו למד בויילנא, ולאחר נשואיו עבר להתגורר בעירה ראדיו, שם גר עד סוף ימיו.

בשנת תרכ"ט הקים את ישיבת ראדיו, שנודעה במהלך השנים כאחת הישיבות החשובות באירופה. בשנת תרל"ג הוציא את חבורו הנודע 'חפץ חיים' על הלכות לשון הרע וזכילות, ושנים מספר לאחר מכן חבר את ספרו 'שמירת הלשון'.

במשך כשלושים שנה עסק במלאכה הכבירה של חבור המושנה ברוה' על שלחן ערוך ארח חיים. חבר ספרים נוספים רבים בהלכה ומוסר, זאת לצד פעילותו הכבירה למען קיום התורה ועולם הישיבות בכל רחבי תבל. נלב"ע בכ"ד באלול תרצ"ג, ומנוחתו כבוד בראדיו.